

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.ketab.ir

سرشناسه:	جباری، محمدرضا، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدیدآور:	سیره اخلاقی پیامبر اعظم (ص) (سلوک فردی) / محمدرضا جباری؛ تدوین نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی.
مشخصات نشر:	قم: دفتر نشر معارف، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری:	۲۰۸ ص.
شابک:	978-964-531-353-9
فروست:	مجموعه اخلاق اسلامی، ۲۴.
یادداشت:	کتابنامه: ص ۲۰۸ - ۱۹۷؛ همچنین به صورت زیرنویس
موضوع:	محمد (ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق، اخلاق
موضوع:	اخلاق اسلامی
شناسه افزوده:	نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف
شناسه افزوده:	دانشگاه معارف اسلامی، معاونت پژوهشی
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۰ س ۲ ج ۴۶ / ۲۴ BP
رده‌بندی دیویی:	۲۹۷/۹۲
شماره کتاب‌شناسی ملی:	۲۳۹۶۹۳۹

استاد محترم و دانشجوی عزیز

خواهشمند است با ارائه نظرات خود ما را در رفع نواقص و ارتقای کتاب یاری بخشید.

به انتقادهای و پیشنهادهای برتر هدایای ارزنده‌ای تعلق خواهد گرفت.

شماره تلفن واحد ارزیابی علمی: ۰۲۵۱ - ۷۷۴۹۹۱۹ نامبر: ۰۲۵۱ - ۷۷۴۷۲۴۰

پست الکترونیکی: arzyabi@maaref.ac.ir صندوق پستی: ۶۱۷۳ - ۳۷۱۵۵

سیره اخلاقی پیامبر اعظم ﷺ

(سلوک فردی)

حجت الاسلام دکتر محمدرضا جباری

مفتدا بیدل رچا لک ا ه بید

دانشگاه معارف اسلامی دفتر نشر معارف

سیره اخلاقی پیامبر اعظم (ص) (سلوک فردی)

نویسنده: حجت الاسلام دکتر محمدرضا جباری
تدوین: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها
معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی
ناشر: دفتر نشر معارف

ویراستار: امیرعباس رجایی

بازبین و کنترل نهایی: سید سعید روحانی

صفحه آرا: صالح زارع

نوبت چاپ: یکم، تابستان ۱۳۹۰ / ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۵۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۵۳۱ - ۳۵۳ - ۹

کلیه حقوق محفوظ است

مراکز پخش:

۱. خیابان شهدا، کوچه ۳۲، شماره ۵، تلفن و نمابر ۷۷۴۴۶۱۶؛ قم
۲. خیابان شهدا، روبه روی دفتر مقام معظم رهبری، تلفن ۷۷۳۵۴۵۱، نمابر ۷۷۴۲۷۵۷؛ تهران
- خیابان انقلاب، چهار راه کالج، جنب بانک ملت، پلاک ۷۱۵، تلفن ۸۸۹۱۱۲۱۲، نمابر ۸۸۸۰۹۳۸۶

نشانی الکترونیک: info@ketabroom.ir، پایگاه اینترنت: www.ketabroom.ir

سخن آغازین

«اخلاق» یکی از با ارزش ترین سرمایه‌هایی است که شریعت اسلامی به ارمغان آورده تا انسان، این میهمان شریف و گرانقدر عالم هستی با بهره‌مندی از آن طی طریق کرده و هدف خود را - که همان کمال حقیقی و اصیل انسانی است - به سرانجام برساند.

به راستی که اخلاق را نمی‌توان از رفتار و سیره اخلاقی جدا و متمایز دانست؛ چراکه تبلور حقایق اخلاقی در رفتار و منش آدمیان ظهور و بروز می‌یابد و در این میان به قطع و به گواهی تاریخ و تعلیمی که اسلام را عرضه داشته، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، به عنوان شاخص، معیار و الگوی اخلاقی به شمار می‌آید، تا جایی که قرآن از وجود شایسته حضرتش به اسوه یاد می‌کند، و مردم را در این اسوه بودن به ایشان دعوت می‌کند: «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ».

توحید و تعالی و نیل به کمال و سعادت جاودانه و زندگی الهی حقیقتی است که خداوند آن را در پرتو اسوه قرار دادن رسول خداوند میسور انسان

می‌داند و از اینجاست که اسوه بودن پیامبر اعظم در همه ابعاد قابل بررسی، تبیین، تحلیل و ارائه است، ولی از آنجایی که در منابع و متون دینی ما ارتباط و تعامل با خویشتن حائز اهمیت است، پرداختن به سیره و روش سلوک فردی پیامبر اکرم (ﷺ) در اولویت، سزاوار و پسندیده است.

نویسنده محترم کتاب *سیره اخلاقی پیامبر اعظم (ﷺ) (سلوک فردی)* جهت معرفی پیامبر (ﷺ) در این زمینه و منعکس ساختن آداب و اخلاق فردی پیامبر (ﷺ) تلاش نموده تا نمایی از این خصوصیات را در آینه قلم خویش فراروی مخاطب اجمند گسترده‌اند. در این کتاب ضمن پرداختن به مباحث مقدماتی و تبیین اخلاق فردی پیامبر اکرم (ﷺ) مهم‌ترین مصادیق آدابی و اخلاقی ایشان ذیل فصولی با عناوین «خوردن و آشامیدن»، «خواب و استراحت»، «نظافت و بهداشت»، «لباس و زینت» و «اقتصاد و معیشت» ارائه گردیده است.

گروه اخلاق اسلامی معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی ضمن ارج‌گذاری به این اثر ارزشمند و سپاس از زحمات مؤلف محترم جناب حجت‌الاسلام آقای دکتر محمدرضا جباری، امید واثق دارد که این اثر بتواند، پاسخگوی مناسب بخشی از نیاز انسان امروزی در عرصه ارائه الگوی ناب انسانی در آداب و اخلاق فردی باشد.

آمید است صاحب‌نظران، دانشجویان و خوانندگان معزز با نظرات صائب و پیشنهادات سازنده خود ما را در بهبود یافتن این اثر و دیگر آثار معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی یاری‌گر باشند.

معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی

گروه اخلاق اسلامی

فهرست مطالب

مقدمه	۱۳
مباحث مقدماتی (۵۰-۱۷)	۲۱
الف) تبیین موضوع پژوهش	۱۹
ب) اهداف پژوهش	۲۱
ج) روش پژوهش	۲۲
د) پیشینه و منابع اصلی پژوهش	۲۳
ه) مفهوم‌شناسی	۳۶
یک. سیره	۳۶
دو. سنت	۳۹
سه. اخلاق	۴۰
چهار. آداب	۴۳
پنج. سیره اخلاقی	۴۴
و) خُجیت سیره	۴۴

- ز) نقش الگودهی سیره در عصر حاضر ۴۶
 ح) ثبات و اطلاق در حجیت سیره ۴۷

فصل اول: خوردن و آشامیدن

(۹۰ - ۵۱)

- الف) چرا؟ ۵۴
 ب) چه نوع؟ ۵۵
 یک خلال بودن ۵۵
 دو. سادگی ۵۶
 سه. سودمندی و عدم زیان ۵۹
 ج) چند نوع؟ ۶۲
 د) چه مقدار؟ ۶۴
 ه) چه هنگام؟ ۶۶
 و) تنها یا با دیگران؟ ۶۸
 ز) چگونه؟ ۷۲
 یک. شروع با نام خدا و دعا، و ختم با حمد خدا ۷۲
 دو. نوشیدن در سه جرعه ۷۵
 سه. پرهیز از نوشیدن از داخل ظرف ۷۵
 چهار. مکیدن آب ۷۶
 پنج. عدم تنفس در داخل ظرف آب ۷۶
 شش. خوردن از مقابل خود ۷۶
 هفت. آغاز به خوردن قبل از دیگران و پایان آن بعد از دیگران ۷۷
 هشت. خوردن و آشامیدن با دست راست ۷۷
 نه. رعایت تواضع و ادب در خوردن ۷۹
 ده. پرهیز از تکلف در لوازم ۸۳
 یازده. اسراف‌گریزی ۸۶
 دوازده. رعایت بهداشت غذایی ۸۸

فصل دوم: خواب و استراحت

(۹۱ - ۱۱۰)

۹۳.....	الف) زمان خواب و استراحت
۹۴.....	ب) مقدار خواب و استراحت
۹۷.....	ج) مکان خواب و استراحت
۹۹.....	د) آداب قبل از خواب و استراحت
۹۹.....	یک مسواک
۱۰۰.....	دو وضو
۱۰۰.....	سه. تهیه مقدمات عبادت شبانه
۱۰۱.....	چهار. دعا و اذکار قبل از خواب
۱۰۴.....	ه) چگونگی خواب و استراحت
۱۰۴.....	یک. رو به قبله و بر پهلوئی راست
۱۰۵.....	دو. پرهیز از خواب مداوم و پیوسته
۱۰۶.....	و) آداب بعد از خواب و استراحت
۱۰۶.....	یک. سجده
۱۰۶.....	دو. حمد و سپاس الهی
۱۰۷.....	سه. تلاوت آیاتی از سوره آل عمران
۱۰۸.....	چهار. مسواک کردن
۱۰۸.....	پنج. وضو و نماز

فصل سوم: نظافت و بهداشت

(۱۱۱ - ۱۲۸)

۱۱۴.....	الف) بهداشت بدن
۱۱۵.....	ب) بهداشت مو
۱۱۵.....	یک. زدودن موهای زاید
۱۱۷.....	دو. کوتاه کردن موی سر و صورت و ناخن

- ج) بهداشت دهان و دندان ۱۲۰
- د) بهداشت لباس ۱۲۳
- ه) بهداشت وسایل مصرفی ۱۲۵
- و) پیش‌گیری و درمان بیماری ۱۲۵

فصل چهارم: لباس و زینت

(۱۶۴ - ۱۲۹)

- الف) لباس ۱۳۱
- یک. پاکیزگی و پاکیزگی ۱۳۱
- دو. سادگی ۱۳۲
- سه. پرهیز از لباس شهرت ۱۳۴
- چهار. تواضع در لباس ۱۳۵
- پنج. ترک تشبیه به زنان هر لباس ۱۳۸
- شش. توجه به رنگ و جنس لباس ۱۳۹
- هفت. توجه به آداب پوشیدن لباس ۱۴۴
- ب) زینت ۱۴۶
- یک. اصلاح موی سر و محاسن ۱۴۷
- دو. شانه زدن موها ۱۵۳
- سه. مرتب کردن ظاهر ۱۵۵
- چهار. روغن زدن موها ۱۵۶
- پنج. خضاب کردن ۱۵۷
- شش. عطر زدن ۱۶۰
- هفت. انگشتر به دست کردن ۱۶۳

فصل پنجم: اقتصاد و معیشت

(۱۹۴ - ۱۶۵)

- الف) درآمد ۱۶۸

یک. کار و تلاش برای کسب روزی.....	۱۶۸
دو. جلب روزی از راه‌های معنوی.....	۱۷۳
سه. اهتمام به حلال بودن درآمد.....	۱۷۷
چهار. قرض و عاریه‌گیری به وقت ضرورت.....	۱۷۸
ب) مصرف.....	۱۸۲
یک. قناعت و ساده زیستی.....	۱۸۲
دو. عدالت و احتیاط در مصرف بیت‌المال.....	۱۸۶
سه. پرهیز از اسراف و تبذیر.....	۱۸۹
چهار. انفاق در راه خدا.....	۱۹۱

کتابنامه

(۱۹۵ - ۲۰۸)

www.ketab